

Krajské volby 2008 (recenze/review)

Zbyněk Klíč (klic@cevro.cz)

EIBL, O., HAVLÍK, V., KYLOUŠEK, J., PINK, M. (2009): *Krajské volby 2008*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Český politologický trh obohatila v letošním roce další ze série publikací věnující se analýze krajských voleb v České republice. Po vydavatelském počínu Mrklase v roce 2001 (viz Mrklas, 2001), resp. sborníku prací redigovaných Stanislavem Balíkem a Jakubem Kylouškem o čtyři roky později (viz Balík a Kyloušek, 2005) vytvořili třetí díl pokračování opět politologové brněnské provenience.

Kniha Krajské volby 2008 je rozdělena do šesti částí, které jsou sestaveny chronologicky od zkoumání charakteru voleb jako druhořadých, přes analýzu kandidátních listin, rozbor volební kampaně a výsledků, po analýzu rozložení podpory a sestavování krajských vlád. Pro každou z těchto částí je využito relevantních a obvykle využívaných teoretických konceptů – při zařazení krajských voleb do rámce volebních soutěží Reifovo a Schmittovo rozlišení prvořadých a druhořadých voleb, při analýze prostorového rozvržení podpory Pearsonův korelační koeficient či americký a evropský přístup k teorii koalic. Pro analýzu výsledků voleb pak autoři používají nové přístupy – index úspěšnosti, index voličské stability a index volební stability. Je otázka, do jaké míry lze tyto koncepty využít například při analýze prostorového rozložení hlasů, kde by bylo vhodnější doplnit je ještě klasickým vymezením území volební podpory, při rozboru samotných volebních výsledků však mají nezanedbatelný potenciál.

V první části autoři docházejí k závěru, že krajské volby v České republice lze zařadit do konceptu druhořadých voleb, což dokládají aplikací Schmittových a Reifových podmínek na české realie. Rozbor je přehledný a výstižný a konečný závěr relevantní.

Velmi přínosná pro čtenáře je druhá kapitola, analyzující složení kandidátních listin. Zvláště pak lze vyzdvihnout části zkoumající regionální strukturu kandidátních listin a míru územní koncentrace, které vnášejí novou dimenzi nejen do politické vědy, kdy poukazují na další charakteristiky politických stran, ale také pro politické praktiky, neboť nepřímě upozorňují na silná/slabá místa jednotlivých politických stran.

Trochu škoda je, že editoři nedali více prostoru části věnující se politickému marketingu. Tato část volebního soupeření hraje mezi politickými stranami stále důležitější roli a zvláště krajské volby v roce 2008 byly z mnoha důvodů výjimečné, jak ostatně autor této pasáže zmiňuje. Proto by této kapitole jistě slušela obrazová příloha, případně i teoretické podložení výzkumu, který by v budoucnu mohl sloužit jako modelový příklad úspěšné kampaně.

Jak již bylo zmíněno, sborník přišel s novým přístupem při analýze volebních výsledků, a to využitím indexu úspěšnosti politických stran jako srovnání výsledků zkoumaných voleb s předchozím kláním jakéhokoliv typu (zřejmě za podmínky stejného či podobného volebního systému), indexu volební stability, srovnávající výsledky posledních dvou voleb stejného tělesa a nakonec indexu volební účasti, který porovnává volební účast zkoumaných voleb a nejbližšího předchozího klání. Index je konstruován jednoduše a přináší podněty opět zejména pro politické strategie, kdy srozumitelně ukazuje, jakým vývojem prochází voličská základna konkrétní strany. Má tak spíše dynamický než statický potenciál, který by ukazoval na dlouhodobé tendence. To ale vůbec není na škodu.

Druhou nejdelší kapitolu představuje analýza prostorového rozložení volební podpory. Autor v ní využívá Pearsonova korelačního koeficientu a variačního koeficientu, tedy obvyklé přístupy pro výzkum prostorové dimenze voleb. Co lze kapitole trochu vyčíst, ale co zřejmě bylo zapříčiněno omeze-

ným rozsahem publikace, je omezení obrazové části pouze na využití nově definovaných indexů úspěšnosti a volební stability bez využití klasického konceptu území volební podpory, který vyjadřuje onu statickou část analýzy, ve volební geografii však relativně důležitou. Bylo-li však cílem publikace pouze zachycení změn podpory od posledních krajských voleb, je zmíněný postup obhajitelný.

Závěrečná část knihy je věnována povolebnímu dění na úrovni jednotlivých krajů, konkrétně procesu skládání krajských vlád. Autor pro analýzu využívá základních typů povolebních koalic a uspořádává je podle míry ideové (ne)spřízněnosti, aby tak zjistil, zda-li české politické strany na krajské úrovni budou využívat spíše office-seeking nebo policy-seeking strategie. Jeho závěrem je, že častější variantou jsou ideově spřízněnou koalici, nicméně upozorňuje na několik překážek, které samotnou metodu posuzování koalic podle ideové spřízněnosti zpochybňují – zejména to je otázka přenesení celostátních pravolevých dělítek na krajskou úroveň, kde je přístup k řešení problémů odlišný, a pak na vnitřní problém použité typologie, která teoreticky umožňuje i ideově spřízněnou koalici ODS-ČSSD, ačkoliv tyto strany jsou reálně na opačných stranách politického spektra. To však, jak autor na druhou stranu upozorňuje, otevírá prostor pro další výzkum, což je na druhou stranu důležitý aspekt každé odborné práce.

Celkově lze práci zhodnotit jak kvalitní a přínosnou pro další výzkum voleb a politických stran na regionální úrovni. Podnětné je především využití nových indexů voličského chování, u nichž bude zajímavé sledovat, zda-li najde širší uplatnění v politologickém výzkumu. Kladně lze hodnotit i využití tradičních konceptů a jejich minimální modifikace, čímž činí závěry ověřitelné a srovnatelné s obdobnými výzkumy. Práce působí kompaktním dojmem a je psána jazykem srozumitelným i pro běžného čtenáře. Pro něj je však škoda, že se nedočkal bohatší obrazové analýzy volební kampaně, jejíž výzkum bude hrát v politické vědě i praxi stále důležitější roli, zvláště v České republice, kde je tato oblast politiky ještě relativně v plenkách. Odborné zaměření autorů a zájem, který o politický marketing neustále roste, však dávají naději, že se podobné analýzy brzy dočkáme.

Odkazy

MRKLAS, L. (2001): *Krajské volby 2000 – Fakta, názory, komentáře*. Praha: CEVRO.

BALÍK, S., KYLOUŠEK, J. (eds.) (2005): *Krajské volby v České republice 2004*. Brno: IIPS.